

Beleidsplan Social return On Investment

1. Inleiding: wat is SROI, wat is de PSO?

Social Return On Investment (SROI) is een instrument dat sociale en economische gevolgen van maatschappelijke investeringen meet. De gemeente Rhenen wil dit instrument inzetten om, bij inkoop- en aanbestedingstrajecten, contractanten aan te zetten een bijdrage te leveren aan de arbeidsparticipatie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

De Prestatieladder Socialer Ondernemen (PSO) meet hoeveel een bedrijf duurzaam bijdraagt aan werkgelegenheid voor mensen met een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Bedrijven met een PSO-erkenning dragen meer dan gemiddeld bij aan de werkgelegenheid van kwetsbare groepen. Zij doen dat bovendien kwalitatief op een goede manier. Het doel is om via toepassing van de PSO meer mensen duurzaam aan het werk te krijgen, doordat binnen het bedrijf een continuering van inzet voor werkgelegenheid voor de doelgroepen plaatsvindt. SROI heeft hetzelfde doel, maar wordt per project/ werk ingevuld met onderstaand beleid.

Door de inwerkingtreding van het Sociaal Akkoord en van de Participatiewet op 1 januari 2015 is er veel veranderd voor gemeenten en voor werkzoekenden. Werkgevers, vakbonden en het kabinet hebben besloten dat er tot 2026 geleidelijk 125.000 extra banen gecreëerd moeten worden voor mensen met een arbeidsbeperking. Daarnaast vallen er meer groepen mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt onder verantwoordelijkheid van de gemeente. SROI en de PSO zijn instrumenten die de gemeente in kan zetten om werkzoekenden weer aan een baan te helpen. De concrete invulling van SROI kunnen gemeenten naar eigen inzicht vormgeven. De invulling van de PSO wordt beoordeeld door gecertificeerde instellingen, waarbij deelnemende organisaties een aspirant status, trede 1, trede 2 of trede 3 kunnen krijgen.

De gemeente Rhenen geeft zelf graag het voorbeeld als het op sociaal- en maatschappelijk verantwoord ondernemen aankomt. Zo wordt de inkoop, bereiding en verkoop van producten in het lunchcafé verzorgd door Zideris, is de schoonmaak uitbesteed aan IW4 en worden kerstattenties samengesteld uit producten uit de regio FoodValley.

Sinds enige tijd besteedt de gemeente aandacht aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt bij de inkoop van diensten, werken en leveringen boven een bepaald bedrag. Tevens wil de gemeente de economie in de regio FoodValley zoveel mogelijk ondersteunen door een goede samenwerking aan te gaan met bedrijven uit de omgeving. Het college van de gemeente ziet graag dat de voorwaarden en de manier van werken met SROI vastgelegd wordt in beleid.

De voorwaarden voor het SROI en PSO beleid zijn gekoppeld aan het inkoop- en aanbestedingsbeleid 2009 van de gemeente.

2. Wat willen we bereiken?

SROI en PSO SROI en de PSO maken het mogelijk dat de investeringen die de gemeente doet sociale winst opleveren. Winst voor de samenleving, voor bedrijven en voor individuele werknemers. Werkzoekenden en uitkeringsgerechtigden vinden mogelijk een baan of doen werkervaring op, en leerlingen van de Beroepsopleidende Leerweg (BOL) en de Beroepsbegeleidende Leerweg (BBL) krijgen de mogelijkheid om stage te lopen. We willen bereiken dat zoveel mogelijk werkzoekenden een vaste aanstelling krijgen bij bedrijven uit de regio en we willen zo veel mogelijk voorkomen dat werkzoekenden na een opdracht moeten terugvallen op een uitkering. We willen ondernemers stimuleren om actief ideeën aan te dragen voor het leveren van een bijdrage aan SROI of maatschappelijke projecten op een manier die past bij hun bedrijf. Ondernemers hebben daarom de mogelijkheid mensen in te zetten voor andere werkzaamheden dan alleen de opdracht die wordt aanbesteed. Mocht de opdrachtnemer het afgelopen jaar mensen hebben aangenomen die tot de SROI doelgroep behoren, dan wordt dit meegenomen in de opdracht. Ondernemers die dit doen, doen er goed aan een PSO keurmerk te verwerven. De invoering van SROI en de PSO vraagt enige tijd, moeite en geld, maar uiteindelijk kan het ook een besparing opleveren. Wanneer iemand vanuit de bijstand bijvoorbeeld structureel werk vindt kan dit een besparing van ongeveer 13.000 (gemiddelde uitkeringslasten bijstandsccliënt) per jaar opleveren.

Eén van de effecten van SROI kan zijn dat mensen uit de doelgroep telkens kortdurend ergens worden aangenomen, omdat bedrijven voor iedere aanbesteding opnieuw mensen uit de doelgroep een plek moeten bieden. Dit kost ondernemers, opdrachtgevers, gemeenten en medewerkers relatief veel tijd en moeite. Voor mensen uit de doelgroep werkt het weinig motiverend. Bedrijven met een PSO keurmerk bieden langdurig arbeidsplaatsen aan de doelgroep en voeren dit beleid voorafgaand aan de gunning, in tegenstelling tot SROI, waar de arbeidsplaatsen geregeld worden na de gunning. Werknemers uit de doelgroep hebben binnen een bedrijf met een PSO keurmerk een vaste aanstelling, waarmee zij doorgroeimogelijkheden hebben en niet snel terugvallen op een uitkering. Organisaties die zich niet

inschrijven voor overheidsopdrachten, maar wel sociaal ondernemen worden zichtbaar voor de gemeente. Dit geeft de gemeente meer mogelijkheden om mensen uit de doelgroep te plaatsen. De PSO weegt zowel directe en indirecte sociale bijdragen mee: directe bijdragen zijn plaatsingen van personen met een kwetsbare arbeidsmarktpositie in het eigen bedrijf, indirecte bijdragen zijn gericht op inkoop en/of uitbesteden van werk bij onderaannemers, bedrijven met een PSO-erkenning of SW-bedrijven.

TNO is verantwoordelijk voor de inhoudelijke kwaliteit en doorontwikkeling van de PSO. PSO-Nederland verzorgt de uitgifte, beheert de website en verzorgt de communicatie en informatie. Indien de PSO bij SROI wordt ingezet draagt dit bij aan de verlaging van de regeldruk en de kosten, doordat PSO Nederland en de certificerende instellingen zorgen voor controle en afwikkeling. Dit betekent dat ook ondernemers minder administratieve lasten hebben en tevens meer zekerheid over werknemers bij de invulling van SROI. Met een keurmerk voor socialer ondernemen wordt het bedrijf zichtbaar voor overheden, vakorganisaties, opdrachtgevers, klanten, leveranciers en medewerkers. Een keurmerk versterkt het imago van de onderneming en kan veel publiciteit opleveren.

Een nadeel van de PSO kan zijn dat het een tijd duurt voordat meerdere bedrijven uit de regio en/of de gemeenten een keurmerk hebben. Bovendien is het voor kleine bedrijven met slechts enkele werknemers wellicht moeilijk om een PSO keurmerk te verwerven en om vervolgens op die manier een gunning te krijgen.

Maatschappelijke projecten Het aannemen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt past niet altijd bij ieder bedrijf, waardoor het bedrijf niet of gedeeltelijk aan de SROI eis voldoet. Tegelijkertijd zijn er veel projecten, maatschappelijke behoeften waar de gemeente weinig, geld, tijd of ruimte voor heeft. We willen ondernemers de kans geven om op een andere manier invulling te geven aan SROI, door een bijdrage te leveren aan een maatschappelijk project. Bedrijven kunnen wellicht ruimte, materiaal of kennis beschikbaar stellen, voor bijvoorbeeld het bouwen van een podium, het plaatsen van een leuning of het geven van instructies aan vrijwilligers. Tevens zouden zij een financiële bijdrage kunnen leveren aan maatschappelijke projecten op gebied van bijvoorbeeld: bewonersinitiatieven, sport, cultuur, groenvoorziening, de speelweek, enzovoort. Een ondernemer heeft wellicht zelf ideeën, maar kan ook bij zijn contactpersoon bij de gemeente vragen naar passende projecten die op dat moment lopen.

Voor een ondernemer is het prettig om een maatschappelijke bijdrage te kunnen leveren die past bij de grootte en de expertise van het bedrijf, en bij de mate van arbeidsintensiviteit. Tevens is het hierdoor mogelijk dat bewoners of klanten op een andere manier in contact komen met de diensten of werken van een onderneming uit de regio. Voor de gemeente biedt dit een mogelijkheid om ondernemers te betrekken bij het sociale netwerk van de gemeente en om een goede band op te bouwen met de (lokale) ondernemer.

3. Wat is de doelgroep?

Bij de inzet van SROI richt de gemeente zich op mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, te weten mensen met een:

- Bijstandsuitkering
- WW- uitkering
- WIA- uitkering
- Wajong- uitkering
- SW-indicatie of dienstverband

en;

- Niet uitkeringsgerechtigden (NUG)
- BBL/ BOL leerlingen.
- Schoolverlaters met arbeidsbeperking

De bestanden met de diverse doelgroepen worden beheerd door:

<u>Wie</u>	<u>Waar</u>
Bijstand	Gemeente Veenedaal (afdeling economie & werk)
WW	UWV
WIA	UWV
Wajong	UWV
SW	IW-4
NUG	-
BBL/ BOL leerlingen	Diverse opleidingen, gemeente Veenedaal (afdeling Economie & Werk)
Schoolverlaters met arbeidsbeperking	Gemeente Veenedaal (afdeling Economie & Werk)
Mensen met een indicatie garantiebaan, doelgroepenregister	Werkgevers Servicepunt Regio FoodValley

4. Wat zijn de mogelijkheden?

Er zijn verschillende manieren waarop opdrachtnemers invulling kunnen geven aan SROI. Zij kunnen:

- een dienstverband bieden waarbij werkzoekenden worden ingezet in de opdracht of een andere opdracht van de opdrachtnemer,
- een stage- of leer/werk plekken voor BBL/BOL leerlingen,
- een werkervaringsplaats bieden met behoud van uitkering,
- een bijdrage leveren aan een maatschappelijk project in de gemeente door het aanbieden van kennis, ruimte, materialen of financiële middelen,

De opdrachtnemer kan ook van deze mogelijkheden een mix maken die past bij het bedrijf om zo te voldoen aan de norm. Hieronder staan de bedragen die gekoppeld zijn aan de verschillende mogelijkheden. Deze staan dus vooraf vast. Dit noemt men de 'bouwblokken methode'. Deze heeft tot voordeel dat er minder administratie mee gemoeid is en dat achteraf geen loonstroken gecontroleerd hoeven te worden waarbij privégegevens van werknemers prijsgegeven worden. Steeds meer gemeenten in Nederland en in de regio hanteren deze methode. Deze staat in onderstaand overzicht uitgewerkt.

<u>Soort en eventuele duur van de uitkering</u>	<u>Inspanningswaarde SROI op basis van een jaarcontract fulltime (40 uur per week)</u>
Bijstand < 2 jaar	€ 30.000,-
Bijstand > 2 jaar	€ 40.000,-
Werkervaringsplaats	€ 20.000,-
WW < 1 jaar	€ 10.000,-
WW > 1 jaar	€ 15.000,-
WIA / WAO	€ 30.000,-
Wajong	€ 35.000,-
BBL-leerling	€ 10.000,-
BOL-leerling	€ 5.000,-
NUG	€ 10.000,-
WSW inzet	Betaalde rekeningen aan SW-bedrijf
Maatschappelijke activiteit of hulp, steun, kennis bieden aan een lokaal initiatief	Per medewerker € 100,00 per besteed uur of factuur ingezette activiteit

5. Wat zijn de voorwaarden?

Voorwaarden voor een goede uitvoering van SROI :

- Alle aanbestedingscontracten komen in aanmerking voor SROI, zowel diensten en werken, als leveringen. Dit staat uitgewerkt in bijgevoegd stroomschema.
- Opdrachtnemers worden gestimuleerd mensen uit de arbeidsmarktregio FoodValley in te zetten, maar ook het aannemen van mensen uit een gemeente van een andere regio telt mee bij het voldoen aan de SROI verplichtingen.
- Er mag geen sprake zijn van verdringing op de arbeidsmarkt. Huidige werknemers mogen niet ontslagen worden en worden vervangen door mensen uit de SROI doelgroep, zodat het bedrijf de opdracht binnen krijgt.
- De gemeente stimuleert de opdrachtnemers mensen uit de doelgroepen langdurig in te zetten. We willen voorkomen dat geplaatste mensen na duur van de aanbestede opdracht terug moeten vallen op een uitkering. Ondernemers hebben daarom de mogelijkheid mensen in te zetten voor andere werkzaamheden dan alleen de opdracht die wordt aanbesteed. Mocht de opdrachtnemer het afgelopen jaar mensen hebben aangenomen die tot de SROI/PSO doelgroep behoren, dan wordt dit meegenomen in de opdracht. BBL leerlingen kunnen voor de duur van het hele opleidingstraject worden meegerekend.
- Wanneer SROI wordt toegepast op alleen de aanbestede opdracht, dan dient deze opdracht minimaal 10 weken in beslag te nemen.
- Ondernemers krijgen voldoende ondersteuning van het Werkgevers Servicepunt /coördinator SROI Veenendaal bij het inwerken en begeleiden van de nieuwe werknemers uit de SROI doelgroep. De werknemers uit de SROI doelgroep krijgen goede begeleiding en/of opleiding om te voorkomen dat trajecten voortijdig worden afgebroken. Zij weten wie hun contact persoon is bij vragen of problemen.

Financiële voorwaarden:

- De opdracht die wordt aanbesteed dient enige omvang te hebben om SROI werkbaar te maken. Veel gemeenten hanteren een ondergrens van € 200.000, het drempelbedrag voor Europese aanbestedingen. Rhenen is een kleine gemeente en heeft weinig van dit soort grote opdrachten te bieden. Daarom hanteren we een ondergrens van € 100.000. Het streven is om 5% van de totale

opdrachtsom in te zetten voor SROI. Wanneer de opdrachtsom daar te laag voor is, is een bijdrage aan een maatschappelijk initiatief een goed alternatief.

- In principe wordt de SROI in natura gezet. Mocht de opdrachtgever hiertoe geen mogelijkheid hebben, dan is het mogelijk om een financiële bijdrage van 5% van de totale opdrachtsom te storten in het budget maatschappelijke projecten van de gemeente, of een bijdrage van deze omvang te leveren aan een maatschappelijk project.
- Bij aanbestedingsopdrachten die zeer arbeidsextensief zijn, maken de loonkosten een beperkt deel uit van de totale prijs. Dit maakt het lastiger SROI te realiseren. Wanneer de loonkosten minder dan 30% van de opdracht uitmaken, verwachten we een bijdrage van 5% van de loonkosten (we gaan uit van het bedrag dat een medewerker kost, niet van het bedrag dat een medewerker verdient). Als het om een reguliere arbeidsplaats gaat worden de loonkosten bepaald aan de hand van de voor de opdrachtnemer geldende CAO. Wanneer deelnemers bij een andere organisatie werken worden de loonkosten bepaald aan de hand van de voor die organisatie geldende CAO.
- De gemeente Veenendaal geeft op de volgende manier aan hoe de PSO treden zich verhouden tot de SROI eis: *Trede 3*: geen verdere SROI verplichtingen

Trede 2: 50% korting op het SROI bedrag *Trede 1*: 25% korting op het SROI bedrag *Aspirant status*: 10% korting op het SROI bedrag Het is wellicht verstandig dezelfde verhoudingen te hanteren.

Overige voorwaarden: Sociaal ondernemen levert winst op voor de samenleving, maar kan ook winst voor de onderneming opleveren. Het kan het imago van een bedrijf versterken, nieuwe markten aanboren en een uitbreiding van kennis en netwerk betekenen. Tevens bevordert het de ontwikkeling van talenten en competenties van individuele medewerkers. Werkzoekenden worden opgeleid tot de vakmensen die we in de toekomst nodig zullen hebben. De gemeente streeft er dan ook naar opdrachtnemers te selecteren die bereid zijn SROI toe te passen en zelf ook ideeën hebben over de manier waarop ze dit doen. Dit vergroot het draagvlak binnen het bedrijf voor langdurige en structurele inzet van mensen uit de doelgroep.

SROI en de PSO zijn bij de beoordeling van offertes wel belangrijk, maar niet doorslaggevend. De uitvoering van SROI is maatwerk en uitzonderingen op de voorwaarden kunnen per situatie besproken worden. Per aanbesteding wordt bekeken wat de hoogste prioriteit heeft; samenwerken met een lokale ondernemer of samenwerken met een ondernemer met een PSO erkenning.

De gemeente wil de langdurige inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt bij bedrijven stimuleren. Zij geeft bij de gunning daarom de voorkeur aan bedrijven met een PSO-keurmerk. Een PSO keurmerk heeft voordelen voor zowel de gemeente, de bedrijven en de doelgroep.

Overige gunningcriteria zijn te vinden in het inkoop- en aanbestedingsbeleid 2009 van de gemeente Rhenen.

6. Het verloopt het proces?

De volgende partijen zijn betrokken bij het organiseren van SROI:

- Team dat de aanbesteding doet, gemeente Rhenen
- Medewerkers gemeente Rhenen met maatschappelijke projecten in hun portefeuille
- Accountmanager Werkgevers Servicepunt FoodValley/ SROI coördinator Veenendaal, Gemeente Veenendaal
- UWV
- Opdrachtnemer
- Werknemers uit de doelgroep
- Werkgevers Servicepunt Regio FoodValley
- PSO adviseur, IW-4 Veenendaal

Proces: Gezien het feit dat de gemeente Veenendaal het doelgroepenregister voor de gemeente Rhenen beheert is het van groot belang dat de werkprocessen van beide gemeenten goed op elkaar afgestemd zijn. Tevens zal op den duur de afstemming met de gehele regio FoodValley verbeterd worden.

De aanbesteding van de gemeente Rhenen is verantwoordelijk voor een goed verloop van de aanbesteding. Hij/zij ontwikkelt een beeld van de gewenste opdracht en kijkt of de opdracht in aanmerking komt voor SROI. De gemeente Veenendaal is aanspreekpunt en coördinator voor Rhenen wat betreft SROI.

Om het proces efficiënt te laten verlopen is het van belang dat de coördinator SROI van de gemeente Veenendaal nog voor de gunning op de hoogte wordt gesteld van de opdracht die is uitgezet en van de mogelijke vaardigheden die van potentiële werknemers uit de doelgroep verwacht worden. Een voorselectie kan dan wellicht al plaats vinden.

De potentiële opdrachtnemers schrijven in hun offerte hoe zij vorm en inhoud willen geven aan SROI, of dat zij een PSO-keurmerk hebben. Aspecten die hierbij aan de orde komen zijn:

-het aantal mensen uit de doelgroep dat aan werk (-ervaringsplaats) geholpen wordt/is; - gaat het om tijdelijke of om vaste arbeidsplaatsen? Indien tijdelijk, wat is dan de termijn? - wordt het in het bestek genoemde streven met betrekking tot de loonkosten behaald? - om wat voor soort werk gaat het? - hoe wordt begeleiding georganiseerd? - heeft de ondernemer inventieve ideeën over SROI? - heeft de ondernemer een PSO keurmerk? - heeft de ondernemer ideeën over maatschappelijke projecten waar een bijdrage aan geleverd kan worden?

Als de keuze voor een ondernemer is gemaakt zal de inkoper hier contact mee opnemen. De inkoper bespreekt met de ondernemer hoe bij deze opdracht invulling aan de SROI gegeven gaat worden of al gegeven is en welke vacatures er zijn voor mensen uit de SROI doelgroep. De accountmanager Werk & Inkomen van Veenendaal plaatst de vacature(s) bij het werkgeversservicepunt, waarna er gezocht wordt naar passende kandidaten uit de regio FoodValley.

Er worden afspraken gemaakt over het aantal, de duur en de soort arbeids- of stageplekken, en over begeleiding, scholing en financiën. Tevens volgen er afspraken over de rapportage, de bewaking en de mogelijke ondersteuning van de gemeente, IW-4 of het Werkgevers Servicepunt Regio FoodValley. De opdrachtgever bepaalt eveneens hoe de eventuele bijdrage aan maatschappelijke projecten beoordeeld wordt. Voor welke bedrag telt de bijdrage mee om aan de SROI norm te voldoen? De afspraken over SROI worden vastgelegd in een aanvullende overeenkomst die gekoppeld is aan de hoofdovereenkomst van de aanbesteding.

De opdrachtnemer is verantwoordelijk voor het realiseren van de SROI afspraken en dus ook voor het resultaat. Indien de opdrachtnemer werkt met onderaannemers blijft de opdrachtnemer volledig verantwoordelijk voor de uitvoering van de SROI verplichting. In geval van een concern dient duidelijk te worden aangegeven of het concern zich aanmeldt, dan wel een van de onderliggende maatschappijen. Mocht de opdrachtnemer moedwillig niet voldoen aan de SROI eis, dan kunnen er sancties gehanteerd worden. Een boete ter hoogte van de niet ingevulde loonsom, of uitsluiting voor inschrijving voor een vervolgaanbesteding zijn mogelijk. Wanneer de opdrachtnemer er alles aan gedaan heeft om aan de SROI eis te voldoen, zullen de sancties niet gehanteerd worden.

Bij het Werkgevers Servicepunt regio FoodValley kan de opdrachtnemer terecht voor werving en selectie van medewerkers. Het servicepunt geeft bovendien kosteloos advies over begeleiding, loonkostensubsidie en verzekeringen en biedt extra ondersteuning wanneer nieuwe medewerkers aan het werk zijn. Ondernemers met een PSO keurmerk kunnen met vragen ook terecht bij PSO Nederland of bij de PSO adviseur Veenendaal.

De aanbesteder en accountmanager zijn verantwoordelijk voor een goed verloop van de aanbesteding en de werkwijze en inhoud van de monitoring van SROI. De coördinator SROI/ werk & inkomen Veenendaal rapporteert naar de aanbesteder in Rhenen over het verloop van het SROI proces. De aanbesteder in Rhenen beoordeelt het resultaat uiteindelijk.

Na afronding van de opdracht wordt ook het SROI gedeelte onder verantwoordelijkheid van de inkoper geëvalueerd. Intern wordt geëvalueerd wat de aanbesteding heeft opgeleverd, inclusief het SROI gedeelte van de opdracht.

Vastgesteld in de collegevergadering van 5 juli 2016

De secretaris,

P.Bonthuis

De burgemeester,

drs. J.A. van der Pas